

XÂY DỰNG VÀ QUẢN LÝ QUY TRÌNH KIỂM TRA - ĐÁNH GIÁ THÀNH TÍCH HỌC TẬP CỦA SINH VIÊN HỆ CHÍNH QUY, PHÙ HỢP VỚI PHƯƠNG THỨC ĐÀO TẠO THEO HỆ CHẾ TÍN CHỈ

• ThS. MAI DANH HUÂN

Học viện Hành chính Quốc gia

Trong giai đoạn từ nay đến năm 2020, trước tình hình hội nhập mới của đất nước, hệ thống giáo dục đại học (GDĐH) Việt Nam cần phải có những chuyển biến mạnh mẽ để hoàn thành sứ mạng là đổi mới cơ bản và toàn diện GDĐH Việt Nam. Nghị quyết số 14/2005 của Chính phủ về vấn đề này ghi rõ "Mục tiêu chung là đổi mới cơ bản và toàn diện GDĐH, tạo được chuyển biến cơ bản về chất lượng, hiệu quả và quy mô, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hoá - hiện đại hoá đất nước, hội nhập kinh tế quốc tế". Để đạt được mục tiêu đó, một loạt các giải pháp và nhiệm vụ cụ thể đã được đặt ra cho các trường đại học Việt Nam là:

+ Cơ cấu lại khung chương trình, bảo đảm sự liên thông của các cấp học, giải quyết tốt mối quan hệ về khối lượng, kiến thức và thời lượng học tập giữa các môn giáo dục đại cương và giáo dục chuyên nghiệp. Nâng cao hiệu quả đào tạo của từng môn học;

+ Đổi mới nội dung đào tạo, gắn kết chặt chẽ với thực tế nghiên cứu khoa học, phục vụ yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội của từng ngành, từng lĩnh vực tiếp cận trình độ của thế giới, phát triển tiềm năng nghiên cứu sáng tạo...;

+ Triển khai đổi mới phương pháp đào tạo theo 3 tiêu chí: Trang bị cách học, phát huy tính chủ động của người học, sử dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong hoạt động dạy và học. Khai thác, lựa chọn và sử dụng các nguồn tư liệu, chương trình, giáo trình... giáo dục của các nước tiên tiến trên thế giới. Đặc biệt nhiệm vụ: Xây dựng và thực hiện lộ trình chuyển sang chế độ đào tạo theo hệ thống tín chỉ để tạo điều kiện thuận lợi cho người học tích lũy kiến thức, chuyển đổi ngành nghề liên thông, chuyển tới các cấp học tiếp theo ở trong nước và nước ngoài đã được đề cập đến, tạo điều kiện cho GDĐH Việt Nam tiếp tục thực hiện những học chế mềm dẻo trên lộ trình chuyển dần từ học chế

học phân - đơn vị học trình, tiến tới đào tạo theo hệ thống tín chỉ. Như vậy, việc thực hiện GDĐH theo hệ thống tín chỉ là một trong những yêu cầu đổi mới của GDĐH Việt Nam. Đổi mới phương thức đào tạo sẽ kèm theo đổi mới về kiểm tra đánh giá (KTĐG) kết quả học tập của sinh viên (SV). Tức là: xác định mức độ kết quả học tập của SV, sau khi đã học xong một bài, một phần, một chương, một Môđun hay cả một khoá học, làm cơ sở cho việc cấp tín chỉ, văn bằng tốt nghiệp ... để người học có đủ tư cách xin việc, hành nghề hoặc học tiếp lên trình độ cao hơn. Đồng thời chuẩn bị đưa ra thị trường một đội ngũ nhân lực mới đã đạt chuẩn mà xã hội yêu cầu. Có thể hiểu việc nhận văn bằng được tính bằng việc:

- SV tích lũy đủ số lượng tín chỉ cần thiết cho mỗi môn học (được xác định bởi các giờ lên lớp, thực hành, thực nghiệm dành cho môn học,....)

- Số lượng tín chỉ cần tích lũy để đạt một văn bằng

- Số lượng các môn học và các phương thức tổ hợp các môn học để tích lũy số tín chỉ cần cho một văn bằng.

Như vậy, hệ thống tín chỉ tạo điều kiện để SV chủ động lựa chọn các môn học, các hoạt động cho phù hợp với nguyện vọng cá nhân. Hệ thống tín chỉ còn giúp SV tích lũy, bổ sung dần kiến thức để cuối cùng tiến tới một văn bằng, không phụ thuộc vào thời gian, địa điểm và nó phù hợp với điều kiện, nguyện vọng ngành nghề mà SV theo học, nó ghi nhận kịp thời những thành tích học tập của SV sau mỗi giai đoạn tích lũy.

KTĐG kết quả học tập của SV không chỉ thực hiện xác nhận trình độ đối với những nội dung mới học xong mà còn thực hiện chế độ công nhận các kết quả học tập trước đó và cho phép người học không cần phải học lại những gì đã học và đã được xác nhận trước đó.

Việc cấp tín chỉ, văn bằng chỉ được thực

hiện dựa trên sự xác nhận, sự công nhận trình độ đạt được theo những yêu cầu của mục tiêu đối với trình độ mà tín chỉ, văn bằng tương ứng đó đặt ra. Tín chỉ, văn bằng do một cơ sở đào tạo cấp, thể hiện chất lượng và uy tín của cơ sở đó thông qua sự thực hiện hoạt động lao động hoặc học tiếp theo của những người được cấp tín chỉ, văn bằng.

Để đảm bảo chất lượng của quá trình đào tạo, cần phải tổ chức và quản lý chặt chẽ việc thi, kiểm tra, đánh giá, xác nhận trình độ và cấp tín chỉ, văn bằng. Như vậy, để tích lũy được tín chỉ, SV phải thực hiện những yêu cầu cần thiết về kiến thức, kĩ năng... của môn học. Do đó việc đánh giá thành tích học tập của SV là hết sức quan trọng. Vậy làm thế nào để KTĐG được thành tích học tập của SV (Đặc biệt là hệ chính quy) cho phù hợp với phương thức đào tạo theo hệ chế tín chỉ? Xây dựng và quản lý quy trình KTĐG như thế nào cho phù hợp với GDĐH Việt Nam trước tình hình mới? Dưới đây xin đề xuất một số ý kiến về xây dựng và quản lý quy trình KTĐG thành tích học tập của SV hệ chính quy phù hợp với phương thức đào tạo theo hệ chế tín chỉ.

I. Xây dựng quy trình KTĐG thành tích học tập của SV trong hệ chế tín chỉ

1. Cơ sở xây dựng quy trình KTĐG

* Có hai hình thức KTĐG: KTĐG thường xuyên và KTĐG định kì.

1.1. Dựa vào mục tiêu đã được xác định trong đề cương môn học.

1.2. Dựa vào hình thức tổ chức thực hiện giờ học trong hệ chế tín chỉ như: Lên lớp lí thuyết; Xêmina; Thảo luận nhóm; Tự học; Làm việc tại phòng thí nghiệm... để xây dựng quy trình KTĐG. Quy trình KTĐG này phải phù hợp với các phương thức đào tạo. Nó chính là trình tự sử dụng các hình thức KTĐG khác nhau trong suốt quá trình dạy học, nhằm rèn luyện việc đạt các mục tiêu đã xác định trong đề cương môn học.

1.3. Dựa vào kế hoạch dạy học của giảng viên. Để kiểm tra đánh giá quá trình thực hiện mục tiêu môn học thông qua hoạt động Dạy – Học.

2. Các bước xây dựng quy trình KTĐG

*Xây dựng quy trình tổng thể

Bước 1: Lập kế hoạch KTĐG

+ Xác định mục tiêu môn học các mục tiêu

trung gian

+ Phân phối mục tiêu đã định cho các kì kiểm tra và lựa chọn hình thức KTĐG phù hợp.

+ Xác định các hình thức KTĐG (thường xuyên hay định kì) cho phù hợp với các kì KTĐG.

Bước 2: Tổ chức thực hiện

+ Thành lập nhóm chuyên gia biên soạn quy trình KTĐG

+ Tổ chức tập huấn về biên soạn quy trình, nghiên cứu kĩ về mục tiêu và nội dung môn học.

Bước 3: Phân tích và xây dựng bằng chứng

+ Tổ chức hội thảo, tham gia góp ý phân tích về chuyên môn để chọn lựa những nội dung chính cho KTĐG và đưa vào quy trình

Bước 4: Thông báo kết quả

+ Hoàn thiện quy trình và làm thủ tục để phê duyệt ở cấp trường.

* Xây dựng quy trình chi tiết

Sau khi xây dựng quy trình KTĐG (quy trình tổng thể) cần thực hiện các quy trình chi tiết sau:

- Xác định mục đích đánh giá: đánh giá để làm gì? Thực hiện với đối tượng nào? Thời điểm đánh giá?...Trên cơ sở đó mục đích đánh giá mới xác thực, gắn gũi với thực tế và chương trình học. Nó còn là cơ sở để HSSV rõ hơn nhiệm vụ của mình.

-Xây dựng các tiêu chí đánh giá cụ thể, dựa trên cơ sở kiến thức cơ bản của từng đơn vị học trình, phù hợp với hình thức đánh giá định lượng hay định tính.

- Thiết kế công cụ đánh giá (đề, bài tập đánh giá theo nhiều hình thức như: bài tự luận, thực hành, viết thu hoạch...).

- Tổ chức thực hiện (Thời gian cụ thể trong thời điểm nào của học trình? Tháng mấy? Tuần thứ bao nhiêu...)

- Đối chiếu kết quả bài kiểm tra với tiêu chí: phân tích bằng chứng, nhận xét, chấm điểm v.v..)

+ Hình thành biểu điểm, xếp hạng

+ Thông báo kết quả

* Hình thức đánh giá

- Có nhiều hình thức KTĐG, nhưng tự chung đều tạo cơ hội để SV thể hiện được kiến thức sâu rộng về ngành học. Thể hiện được khả năng bình luận, phân tích khoa học, định hướng được xu hướng phát triển của ngành học. Dưới đây là một số hình thức đánh giá thường được sử dụng để KTĐG SV:

- KTĐG thường xuyên: Sử dụng hình thức KTĐG này như một phương pháp dạy học nhằm giúp cho SV bộc lộ những kiến thức kĩ năng cơ bản đã được hình thành trong suốt quá trình học tập... Đồng thời, qua đó có được những thông tin phản hồi giúp giảng viên, SV điều chỉnh cách dạy, cách học cũng như khẳng định việc tiến bộ của người học qua các giai đoạn tiến tới thực hiện mục tiêu cuối cùng. KTĐG thường xuyên còn là động lực để SV chuyên cần tự giác hơn trong học tập.

Mục tiêu của KTĐG thường xuyên là các mục tiêu trung gian do giảng viên xác định cho mỗi đơn vị học trình trong học phần. Công cụ của KTĐG thường xuyên thường thông qua các câu hỏi của giảng viên hoặc làm bài tập trên lớp, thảo luận, thực hành, xử lí tình huống nảy sinh... được thực hiện trong suốt quá trình học tập. Vì vậy hình thức KTĐG này cần sử dụng linh hoạt để phù hợp với đặc điểm của người học, phù hợp với môi trường học tập cụ thể, tạo động lực phát triển tích cực ở người học.

+ KTĐG định kì:

+ Bài tập cá nhân/ tuần: Mục đích của bài tập cá nhân/tuần là định hướng để HSSV chuẩn bị cho các giờ lí thuyết, nghiên cứu sâu những vấn đề giảng viên đã gợi ý trên lớp. Mục tiêu của bài tập cá nhân tương ứng với nội dung chương trình môn học và đề cương môn học trong tuần. Thông qua bài tập, còn kiểm tra các kĩ năng: đọc, viết, khả năng phân tích, tổng hợp, tư duy phê phán... (Giảng viên có thể giao vấn đề, tiêu chí đánh giá, hướng dẫn SV sử dụng tài liệu).

+ Bài tập nhóm/ tháng: Mục đích của bài tập nhóm/ tháng là kiểm tra tạo động lực học nhóm, thực tập, thực tế của SV. Đòi hỏi có lao động tập thể để SV đưa những vấn đề lí thuyết gắn với thực tế, thực nghiệm, đồng thời kiểm tra kĩ năng quản lí, lãnh đạo, sử dụng thời gian của SV. Có thể sử dụng các hình thức như: dự án, đề án xây dựng kế hoạch... làm công cụ cho hình thức KTĐG này, thông qua đó, giảng viên giao nhiệm vụ, tiêu chí đánh giá và gợi ý cách thức tổ chức thực hiện cho SV.

+ Bài tập lớn/học kì: Với dạng bài tập này, chủ yếu là để kiểm tra việc tự học, tự nghiên cứu của SV. Mục tiêu nhằm đánh giá kết quả nghiên cứu, tự phát hiện các vấn đề mà giảng viên không trực tiếp giảng dạy trên lớp, mà chỉ gợi ý

để SV tự đề xuất với sự đồng ý của giảng viên.

+ Bài kiểm tra giữa kì: Mục đích của bài kiểm tra giữa kì là giúp giảng viên và SV sơ kết những kiến thức, kĩ năng học sau nửa học kì, từ đó là cơ sở cải tiến và điều chỉnh cách dạy - học tiếp theo. Có thể sử dụng hình thức KTĐG vấn đáp, viết tiểu luận, dự án...

+ Bài thi cuối kì: Mục đích là giúp giảng viên và SV đánh giá toàn diện kết quả học tập mỗi môn học cả về kiến thức, kĩ năng, khả năng tư duy phê phán, phân tích tổng hợp... thông qua hệ thống câu hỏi có tính khái quát bao trùm toàn bộ nội dung môn học của bài thi. Hình thức KTĐG cuối cùng có thể là bài tiểu luận, dự án, đồ án... Có nhiều hình thức KTĐG nhưng hình thức KTĐG nào cũng phải theo mục tiêu chung của cơ sở đào tạo, theo từng cấp độ và cần tăng tính tích cực, chủ động, sáng tạo của SV trong quá trình lĩnh hội và vận dụng tri thức; Áp dụng nhiều hình thức KTĐG; Nâng cao vai trò tự đánh giá của SV; Đào tạo cán bộ chuyên ngành; Đổi mới đồng bộ nội dung, chương trình, hình thức và phương pháp KTĐG; Tăng cường trách nhiệm của giảng viên cơ sở đào tạo; KTĐG phải trở thành hoạt động thường xuyên, không tạo sức ép với SV, đảm bảo KTĐG khách quan công bằng.

II. Quản lí quy trình KTĐG thành tích học tập của SV theo phương pháp đào tạo hệ tín chỉ

Để hình thức KTĐG trên được thực hiện tốt, thủ trưởng đơn vị cần thực hiện các nhiệm vụ quản lí sau:

1. Hệ thống văn bản quy định

+ Ban hành quy chế mới về KTĐG theo hệ chế tín chỉ, đồng thời cụ thể hoá những luật và quy chế cho phù hợp với thực tiễn;

+ Xây dựng những quy định riêng của nhà trường về công tác này;

+ Quản lí, kiểm tra việc thực hiện quy trình KTĐG;

+ Bảo đảm nguồn tài chính thực hiện quy trình KTĐG (định mức chi, nguồn kinh phí.);

+ Báo cáo với cấp trên, thống nhất việc xây dựng, áp dụng và cập nhật quy trình KTĐG kết quả học tập môn học.

2. Lập kế hoạch phân công thực hiện

+ Phối hợp với các đơn vị đào tạo, xây dựng và ban hành hướng dẫn quy trình KTĐG kết quả học tập phù hợp với phương thức đào tạo theo tín chỉ;

+ Phối hợp với các ban ngành đào tạo, phổ biến tập huấn hướng dẫn quy trình KTĐG kết quả học tập phù hợp với phương thức đào tạo theo tín chỉ. Chuẩn bị các điều kiện áp dụng quy trình KTĐG kết quả học tập phù hợp với phương thức đào tạo theo tín chỉ;

+ Xây dựng tiêu chí đánh giá áp dụng quy trình KTĐG kết quả học tập phù hợp với phương thức đào tạo theo tín chỉ;

+ Xây dựng kế hoạch thực hiện quy trình KTĐG kết quả học tập phù hợp với phương thức đào tạo theo tín chỉ đối với từng môn học;

+ Phối hợp với ban ngành đào tạo, khoa, áp dụng quy trình KTĐG kết quả học tập phù hợp với phương thức đào tạo theo tín chỉ. Giao nhiệm vụ cho giảng viên thực hiện và quy định thời gian cụ thể;

+ Phối hợp với các đơn vị đào tạo, kiểm tra giám sát việc triển khai các quy trình KTĐG kết quả học tập phù hợp với phương thức đào tạo theo tín chỉ, có tính chất định kì thời hạn và định kì tổ chức hội thảo đánh giá rút kinh nghiệm, áp dụng quy trình KTĐG phù hợp với phương thức đào tạo theo tín chỉ.

- Thủ trưởng đơn vị đào tạo tổ chức xây dựng và áp dụng quy trình KTĐG môn học theo hướng dẫn.

- Kết hợp với các phòng ban, chức năng, chỉ đạo, hướng dẫn kiểm tra việc triển khai thực hiện.

- Trong quá trình thực hiện, có vấn đề vướng mắc, nảy sinh cần trao đổi, nghiên cứu, điều chỉnh, bổ sung để quá trình KTĐG phù hợp với tình hình thực tiễn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Chương trình tập huấn: Tổ chức, thực thi và quản lí chương trình đào tạo phù hợp với phương thức đào tạo theo tín chỉ, Đại học Quốc gia Hà Nội, khoa Sư phạm, 2006.
2. PGS. TS. Nguyễn Đức Trí, Quản lí quá trình đào tạo trong nhà trường, Viện Chiến lược và chương trình giáo dục.
3. TS. Trần Thị Bích Trà, Kiểm tra đánh giá trong giáo dục- Viện Chiến lược và chương trình giáo dục.

SUMMARY

The article presents how to construct and manage the process of examinations and evaluating student achievements in the formal education system in keeping with the credit-based training system

VẤN ĐỀ...

(Tiếp theo trang 41)

dạy học, kĩ năng lựa chọn và sử dụng các nguyên tắc dạy học, phương pháp dạy học, kĩ năng xây dựng động lực cho một tiết học cụ thể, kĩ năng thực hiện các bước lên lớp, kĩ năng đặt và giải quyết vấn đề nảy sinh trong thực tiễn dạy học, đánh giá được động cơ, thái độ học tập môn GDH và thái độ với nghề nghiệp của SV. Sau khi tự đặt mình ở vị trí của một giáo viên để giảng dạy tiết học đó, không những SV nhận thức được vị trí, vai trò, chức năng, nhiệm vụ to lớn của người giáo viên mà trên cơ sở đó họ tự KT- ĐG được tri thức, kĩ năng thực hành nghề dạy học của mình để từ đó họ tiếp tục tự điều chỉnh phương pháp học và trau dồi nhân cách người thầy giáo cho mình.

Cần cứ vào các câu trả lời của SV, giảng viên đánh giá được kết quả dạy học đã đạt được so với các mục tiêu ban đầu đã đặt ra của môn GDH về mức độ nắm vững tri thức, kĩ năng thực hành và thái độ đối với nghề dạy học của SV. Và đây chính là cơ sở để giảng viên tự điều chỉnh và đổi mới nội dung, phương pháp dạy học môn GDH sao cho chất lượng dạy học môn học này ngày càng được nâng cao.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trịnh Thuý Giang, Một số biện pháp nâng cao kĩ năng giải quyết tình huống sư phạm cho sinh viên Trường đại học sư phạm Hà Nội 2 trong quá trình dạy học phần Lí luận dạy học, Luận văn Thạc sĩ Giáo dục học, Viện Chiến lược và Chương trình giáo dục, Hà Nội, 2004.
2. Phạm Minh Hạc, Trần Kiều, Đặng Bá Lâm, Nghiêm Đình Vỹ, Giáo dục thế giới đi vào thế kỉ XXI, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002.
3. Bùi Thị Mùi, Xây dựng và sử dụng tình huống sư phạm trong dạy học phần Công tác giáo viên chủ nhiệm lớp cho sinh viên đại học sư phạm, Luận án tiến sĩ Giáo dục học, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, 2003.
4. Trần Thị Tuyết Oanh, Đánh giá trong giáo dục, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội, 2004.

SUMMARY

The article discusses the use of pedagogic situations in examinations and evaluating achievements in learning pedagogics in the University of Education with a special emphasis on pitfalls to be corrected and illustrate her new experiences with some examples in using pedagogic situations in evaluating student achievements in learning instructional theory.